

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Thomas Jensen (1837-1925)

Smed i Hvilsted, Tiset og Jetsmark sogne

Billede af PS Krøyer - Smeden i arbejde (1875).

Bind 4 i serien "En Østjysk smedeslægt".

Smeden Thomas Jensen i Kås, Jetsmark sogn er min oldefar og ud af en lang række af smede og maskinarbejdere i en smedeslægt, fortrinsvis bosat i Østjylland.

Jeg har som barn ikke kendt noget til min oldefar, udover at han var smed i Jetsmark. Derfor besluttede jeg mig for at kortlægge hans liv og lave en slægtsbog om ham.

Under mit arbejde hermed har jeg i min forskning erfaret, at han levede et meget spændende og intenst liv i hans samtid, og da der findes mange data om ham, har jeg fået lyst til at beskrive hans liv og levned nærmere.

Højbjerg 9/1-2020 - Erik V. Jensen.

SMEDESLÆGTEN

Jens Jensen

Thomas Jensen

Jens Thomasen – Jens Anthon Thomasen – Rasmus Thomasen – David S. Thomasen

Thomas Jensen – Andreas Jensen – Jochum Otto Jensen

Jens Jensen – Ole Jensen

Jens Christian Jensen – Alfred Magnus Jensen – Viggo – Villads – Richardt

Arne Bruun Jensen | Erik Villads Jensen | Heinrich Jensen
+
Jørgen Kristensen

Indhold: Thomas Jensen og Mariane Abrahamsdatter

Thomas Jensen og Maren Jørgensen

8. Brigades bemanning 1/2-1864

Abraham Jørgensen og Frideriche Espensdatter

Jørgen Christian Nicolaisen og Mariane Hansdatter

Historiske begivenheder i datiden

Appendiks:

Thomas J ansøgning om hædersgaven

Guldbryllupsvisen 1921

Aftægtskontrakt 1924

Thomas' hus i Ravnholt 1867-70

Diverse

Thomas' specialer:

Hjerte-tørvespade (Kaas-spade) og gravstakitter

Thomas Jensen og Mariane Abrahamsen / Maren Jørgensen

Thomas blev født 26. juli 1837 i Torrild, hjemmedøbt den 30. juli og fremvist i Torrild kirke den 6. oktober 1837, samtidig med at hans forældre blev viet i Torrild Kirke. I kirkebogen står: *"Ungkarl Jens Thomasen, 21 Aar – Smedesvend ved Rodsteenseie, født i Odder, hvor hans far er Smed og Oline Marie Andreasdatter, 25 Aar – Tjenestepige, der opholder sig hos faderen Andreas Sørensen i Torrild"*. Men hvor faderen det meste af sin tid boede i Torrild og farfar'en i Odder, levede sønnen Thomas en mere omflakkende tilværelse, i hvert fald i starten af livet.

I folketællingerne 1845 og 1850 var han opført som plejebarn hos sin morfar hjulmand Andreas Sørensen i Torrild. Han blev konfirmeret 18 april 1852 i Torrild kirke med skuds-målet mg i Kundskab og mg i Opførsel.

Ved folketællingen 1855 boede han igen ved faderen, 18 år gl. Som bemærkning er skrevet *"Medhjælper ved Professionen"*, så det er der, han har lært smedefaget. I maj 1856 tog han til Odder sogn for at arbejde som *"Smededreng"* i et 1/2 år ved smedemester Niels Hansen ved godset Rathlousdal og 16 november samme år vendte han tilbage til faderen i Torrild, betegnet som *"Smedesvend"*.

Ved broderen Jens Anthon's døb i juli 1857 var han opført som smed ved godset Lethenborg i Hylke Sogn. På ca. samme tid besvangrede han Mariane Abrahamsdatter, tjenestepige på Lethenborg. Hun fødte den 31 marts 1858, ved broderen Niels i Odder, en dreng Jens Jensen, som Thomas blev udlagt som far til. Den 1 maj vendte hun tilbage til Hylke sogn og i november samme år blev hun igen gravid.

Thomas havde indtil da nok boet i Torrild, men 24 marts 1859 flyttede han 21 år gl. i hus på Lethenborg mark i Hvilsted sogn og arbejdede da stadig som smed på godset. (Huset var formentlig lejet af godset, da han benævntes *"Indsider"* ved Frederikke's døb).

Hvilsted sogn er beliggende i Hads Herred og grænsende op til Torrild. Det er et højtliggende, bakket terræn, et landbrugsområde med jævnt gode jorder og kun lidt skov. I 1860 var der 509 beboere i sognet, heraf 3 smede, og foruden Thomas, var der 2 andre i Hvilsted by. Lethenborg lå med hovedgården i Hylke sogn og med marker i Hvilsted og Fruering sogne.

Først den 26 marts 1859 havde Thomas forlovet sig med Mariane Abrahamsdatter og de blev gift den 21 april i Hylke Kirke. De fik derefter yderligere:

- * Frederikke, født 19. juli 1859 på Lethenborg mark i Hvilsted sogn.
- * Niels Peter Abraham, født 17 august 1862 i Ravnholt og døbt 8 februar 1863 i Tiset kirke. Han døde den 15 november 1865 (3¼ år gl.) af *"Halssyge"* (Tuberkulose).
- * Ole, født 5 juli 1865 i Ravnholt, hjemmedøbt 18 oktober og i Tiset kirke 21 november.
- * Oline Vilhjelmine, født 13 marts 1867 i Ravnholt og døbt 20 oktober i Tiset kirke.
- * Niels Peter Abraham, født 13 april 1869 i Ravnholt, hjemmedøbt 1 november og i Tiset kirke 18 april 1870.
- * Andreas Marius, født 5 april 1871 på Solbjerg mark og døbt 26 maj i Tiset kirke. Han døde kort tid efter (17 juli), ¼ år gl.

Ved folketællingen 1860 i Hvilsted sogn, Lethenborg Mark var Thomas opført som: *"Huusfader og Smed, 23 år"*. (På det tidspunkt var sønnen Jens i pleje hos morfar'en Andreas Sørensen). I efteråret 1859 blev Thomas indkaldt til session (22 år gl.) og i 1860 blev han indkaldt til militæret og mødte 31 maj ved infanteriet, 9 Batallion, 4. Compagni, Nr. 217. I stambogen står han da anført til en højde i tommer på: $63\frac{3}{4}$ (=167 cm). (Gennemsnit for værnepligtige på den tid var $62\frac{1}{2}$ ").

Efter afsluttet soldatertjeneste flyttede Thomas 2 november 1861, 24 år gl., fra Hvilsted til Torrild sogn for at arbejde der som smed i sognets *"Smedehuus"*. I kirkebogen er tilføjet en bemærkning:

"Har været i Kongens Tieneste". Og ved konen Mariane står der: *"Har haft et Aars Tieneste som Malkepige paa Rantzausgave Gods"*, afsluttet 1 november 1861.

Det har nok ikke været en succes at være smed i Torrild, måske på grund af dårlige boligforhold, så 1 maj 1862 (efter et ½ år) flyttede Thomas fra sognet til Ravnholt i Tiset sogn, for at arbejde der som bysmed og boede formentlig i sognets smedehus. (Hans farbror Rasmus Thomasen havde været smed i Ravnholt, men døde i 1860, så måske var det hans job, som han overtog).

Tiset sogn er beliggende i Ning Herred og var et sogn med god udvikling. I 1801 var der kun 467 beboere i sognet, men de var vokset til 993 beboere i 1860, og da var der i alt 6 smede i sognet, hvoraf de 3 boede i Ravnholt, 1 i Solbjerg og 2 i Ingerslev.

I tidsrummet 1 februar – 20 juli 1864 blev den 2. Slesvigske Krig udkæmpet mellem på den ene side Preussen og Østrig og på den anden Danmark. Krigen førte til, at Danmark mistede hertugdømmerne Holsten, Lauenborg og Slesvig (Sønderjylland) helt op til Kongeåen. Fra 10 november 1863 til 13 august 1864 var Thomas genindkaldt og deltog i krigen. Han blev 17 december udnævnt til underkorporal ved 4. Kompagni i 9. Infanteri-Regiment (dannet 27 november af 9. Infanteri-Batallion + indkaldte forstærkninger). Regimentet dannede sammen med 20. Regiment den berømte 8. Brigade.

I slutningen af november 1863 ankom 8. Brigade til Altona i Holsten for at forstærke den lokale garnison, der følte sig presset af den tysksindede befolkning. Allerede den 9 december udtrådte 9. Regiment af 8. Brigade og blev overført til 9. Brigade. Den 10/12 blev regimentet så sendt på marchtur rundt til forskellige steder i Holsten, ankom 4. Juledag til Kiel og Nytårsdag 1864 til Slesvig by. (20. Regiment (8. Brigade) var i juledagene begyndt en tilbagetrækning fra Altona og ankommet til Slesvig by den 30 december).

Her blev 9. Regiment og 20. Regiment atter forenet i 8. Brigade og den 3. januar tilgik brigaden Dannevirke-stillingen. Da Thomas ankom til Dannevirke sammen med 38.000 andre danske soldater var fæstningen var slet ikke klargjort til så mange soldater og de måtte starte med at bygge barakker til overnatning, for ikke at skulle sove under åben himmel.

1 februar erklærede Preussen og Østrig krig mod Danmark for at løsrive Slesvig fra Danmark. De havde hurtigt med jernbanen fremført 40.000 mand Preussiske og 20.000 Øst-rigske soldater op til Dannevirke.

3 februar deltog 8. Brigade i en kamp ved Kongshøj, en forpost til Dannevirke, hvor de blev angrebet af Preusserne og måtte trække sig tilbage med store danske tab.

5. februar erkendte General de Meza at Dannevirke ikke kunne forsvares, da fjenden kunne omgå stillingen i begge sider pga. tilfrosne vandløb; og valgte så at forlade Dannevirke kl. 22.30 og trække sig tilbage til Flensborg (14 timers hård march) i strengt vintervej, 8° frost, strid blæst og sne.

6 februar ankom soldaterne til Flensborg. 8. Brigade havde dannet bagtrop sammen med 7. Brigade og ankom først ved 18-tiden (efter 19 timer undervejs). Under rømningen var de blevet angrebet af Østrigerne ved Oversø / Sankelmark og 9. Regiment kom i kamp med dem, med tab på begge sider. Det blev så besluttet at dele hæren, så de fleste skulle til Dybbøl, nogle til Fredericia fæstningen, og resten trak op nord for Kongeåen.

Efter et kort hvil afmarcherede 8. Brigade 7 februar kl. 3 om natten fra Flensborg til Sønderborg (13 timers march !) og ankom kl. 16. Og 9 februar kl. 7 morgen blev de udsendt fra Sønderborg havn til Fredericia fæstning. De 3.000 mand blev stuvet sammen

som sild i en tønde, på dæk og i lastrum på 8 dampskibe. Overfarten blev en meget hård og barsk sørejse, hvor en vinterstorm overraskede dem og de blev overskyldt af iskoldt vand på det åbne dæk, så de var temmelig forfrosne, da de ankom til Fredericia. - Her opholdt de sig så, mens Preusserne belejrede Dybbøl.

16 februar blev 8. Brigade flyttet til Kolding (9. Regiment stationeret i Gudsø) for at hjælpe til med at forsvare landegrænsen ved Kongeåen. Men allerede den 18/2 kl. 1.30 nat marcherede brigaden tilbage til Fredericia, da en større fjendtlig styrke lagde op til at angribe dem og de havde ikke tilstrækkelig ammunition med til kamp.

Fredericia var belejret af 20.000 Østrigere og her blev 20. Regiment involveret i en større forpostfægtning 8 og 9 marts, hvor dets 1. Kompagni blev tilfangetagen i kampe ved Snoghøj.

I dagene 19-21 marts var 9. Regiment udsat for et kraftigt bombardement i Fredericia-fæstningen af Østrigerne. Derefter opfordrede Østrigerne til at fæstningen overgav sig, hvilket den danske general nægtede. Derefter skete der ikke mere og Østrigerne turde ikke storme fæstningen, men fortsatte bare belejringen. - Og resten af tiden havde 9. Regiment en forholdsvis rolig tid der.

Det havde man ikke i Dybbøl. Efter forskellige tiltag indledte Preusserne en belejring af stillingen og placerede 15 marts nye langtrækkende (5 km) riflede kanoner på Broagerland (hentet med tog fra Berlin). Herfra kunne de beskyde skanserne uden gensvar, da de danske kanoner ikke kunne række så langt. De bombarderede skanserne dag og nat, hvilket fik de danske soldater til at kalde stedet for "Slagtebænk Dybbøl".

Af danske soldater i Dybbøl var der 5.000 mand i og bag skanserne + 6.000 bagerst som reserver. Preusserne havde 37.000 mand, der havde 3 års soldater-uddannelse bag sig. De havde moderne baglade-kanoner og nye hurtigt skydende baglade-geværer (4 skud for hver 1 dansk) og de kunne ligge ned og lade geværene, hvor danskerne stod op.

17 marts trængtes de danske styrker helt tilbage til skanseområdet og Preusserne overtog kontrollen med området foran skanserne og begyndte udgravning af stormparalleller (løbegange) mod skanserne. Samtidig fortsatte den daglige, heftige kanonbeskydning af hele skanseområdet samt Sønderborg. Gradvist blev skanserne skudt i stykker sammen med kanonerne i skanserne, selv om man lavede løbende reparation af skaderne.

10 april sendtes 8. Brigade fra Fredericia til Dybbøl som forstærkning. De sejlede til Båring Vig på Fyn og blev i bøndervogne kørt til Fåborg (12 timers tur). Derfra blev de udsendt successivt til Høruphav på Als 11-13/4, hvorfra de marcherede mod Sønderborg og slog lejr øst for Sønderborg (hele den sydlige del af byen var da skudt i ruiner af kanonerne fra Broager).

14 april gik brigaden over Sønderborg pontonbro (under beskydning fra batteriet ved Gammelmark på Broager land) for at afløse mandskabet ved skanserne. Det gav sårede i brigaden på grund af den tætte formation de gik i.

15 april var 8. Brigade reservestyrke ved skanserne. 16 april havde de først 24 timers vagt i skanserne i forskansningens højre fløj (skanse 6-10).

17 april havde de så 24 timers vagt i løbegangene i 2. forsvarslinie. Hen over dagen faldt der 4.122 granater over skanserne, de fleste over venstre fløj. Skanserne var da holdt op med at besvare skydningen. Om aftenen blev 8. Brigade afløst fra skanserne på højre fløj og trak ned nord for baraklejren mellem skanserne og brohovederne for overnatning. De havde da mistet 40 mand i de sidste 3 dage. Om aftenen gik brigadechefen over på Als til overgeneral Gerlach, der lå syg der, og bad om lov til at rømme stillingen og trække soldaterne over på Als, til forsvar der. Det blev nægtet ham, selvom han tilbød at tage ansvaret for tilbagetrækningen.

18 april mellem kl. 00 og 02 fyldte Preusserne de gravede stormparalleller op med 6 grupper (10.000 mand), der havde øvet sig i angreb på skanserne. Kl. 4.00 startede slaget med 6 timers bombardement (ca. 8.000 granater) fra 126 kanoner i 30 batterier. Stormparallellerne var gravet helt frem til kun 200 m fra de danske skanser. Og ud over de 10.000 stormtropper, var der bagved endnu 10.000 og længere bagud 17.000 mand. Stormangrebet startede kl. 10.00 og kl. 10.30 var 7 danske skanser ud af 10 erobret. Da

lavede 8. Brigade et modangreb med bajonet med 3.000 mand i et kilometerbredt fremstød; nåede ca. 1 km frem til Dybbøl mølle og trængte Preusserne tilbage mod skanserne. Men så kastede de yderligere 10.000 mand ind, som beskød brigaden fra skansevoldene med store tab til følge, så brigaden måtte trække sig tilbage, men havde da fået åbnet op, så resten af højrefløjs-skansernes soldater kunne retirere til pontonbroerne og nå over til Als.

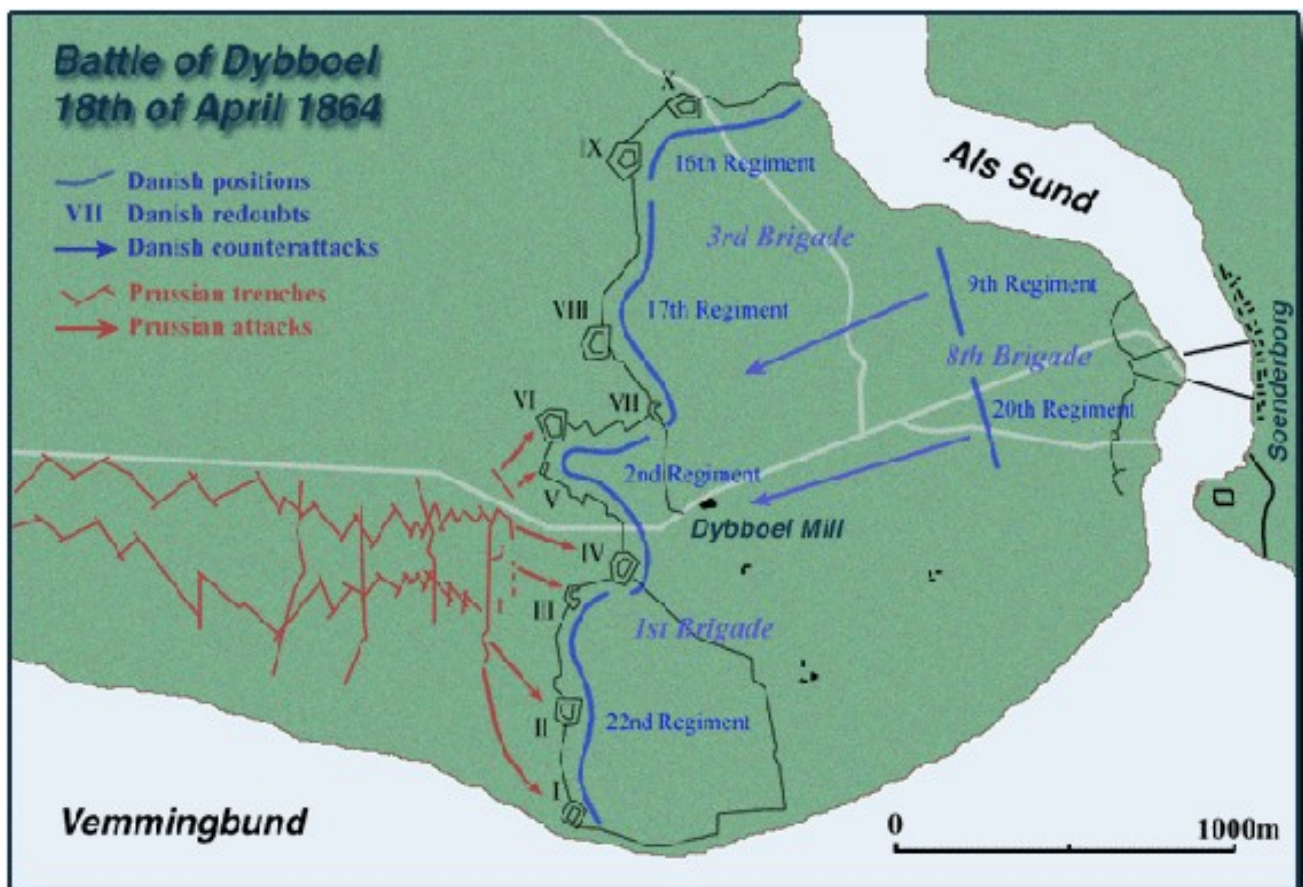

8. Brigades modangreb (Malet 1894 af Vilhelm Rosenstand, der selv var soldat i 8. Brigade).

4. Kompagni med Thomas var placeret i første linie i brigaden, lige til højre for Flensborgvejen og rykkede i hurtigt løb frem ca. 600-700 m ad denne og kom i hård fægtning med fjenden, helt frem til en linie tæt ved Dybbøl Mølle, i omtrent en ½ time. De blev så trængt tilbage til en stilling ved Åbenråvejen og senere bag ved barakkerne. Derefter lavede de et fornyet fremstød, men efter yderligere en ½ times fægtning måtte man trække sig tilbage til brohovedet og derefter retirere over til Als ad pontonbroen.

Nu var slaget tabt og de danske tab var store: 1.669 døde og sårede samt 3.131 fanger og desertører. Preussiske tab: 1.201 døde og sårede.

For 8. Brigade: 1.378 mand i tab = ca. 50%. (175 døde, 503 sårede, 700 tilfangetagne). Og 4 af Thomas' sidemænd blev dræbt under det dramatiske bajonet-modangreb, mens han selv fik et sår mellem øjnene.

Resterne af 8. Brigade og 1. Brigade (2. og 22. Regiment) fra vestfløjs-skanserne blev om aftenen 18 april sejlet til Fåborg, og marcherede derefter til Kjøng ved Assens. De blev her samlet i én bataljon og sendt til forsvar af Fredericia fæstningen og senere, da Fredericia blev rømmet, kom de på bevogtningsopgaver på Fyn. - Deres tapre kamp

blev kendt og berømt over hele Europa.

25 april blev der indledt Våbenhvile-forhandlinger. Preusserne forlangte hele Slesvig og Danmark ville kun afgive en lille strimmel land mod syd. Men England og Rusland kom med et kompromis, hvor grænsen skulle gå næsten som i dag, men med Flensborg på den danske side.

Det ville Preusserne acceptere, men den inkompetente regering i København sagde nej og ville ikke give sig. (Kong Christian den 9. var svag og ubeslutsom, Statsminister Monrad var maniodepressiv (emigrerede senere), Krigsminister Lundbye var total inkompetent og blev senere fyret og Overgeneral Gerlach var syg og bange for krigsministeren (blev senere fyret og døde året efter). - Så Våbenhvilen brød sammen den 20 juni.

29 april havde Overgeneralen i samråd med Krigsministeren besluttet at rømme Fredericia fæstningen, så fjenden kunne besætte hele Jylland, helt op til Skagens nordspids ! Den nye bataljon med Thomas og resterne af 8. Brigade blev sejlet fra Fredericia til Fyn og slog lejr i Assens og derefter placeret som kystforsvar for Fyn ved Rosted.

29 juni angreb Preusserne Als og i kampen om Als mistede den danske hær 3.000 mand og måtte trække sig tilbage til Fyn. Ved fredsslutningen 20 juli måtte Danmark gå ind på Preussernes krav og afgive hele Slesvig.

13 august 1864 permitterede Thomas fra hæren og vendte hjem til Ravnholt. Soldaterne fik en ussel modtagelse fordi de havde tabt krigen. De blev hånet og måtte nærmest snige sig hjem. Ved permissionen måtte de aflevere uniformerne og de som ikke ejede civile klæder, måtte tigge sig frem til klæder rundt om. Så de har sikkert været bitre over den behandling de fik, efter at have kæmpet så tappert.

Thomas fortsatte igen som smed i Tiset og 5 juli 1865 fik han så sønnen Ole. Men 15 november samme år døde sønnen Niels Peter Abraham (3¼ år gl.) af "Halssyge" (Tuberkulose).

Den 18 februar 1867 købte Thomas et hus med smedje i Ravnholt for 350 Rdl til overtagelse 1 maj samme år, så han var formentlig holdt som bysmed på det tidspunkt. Det var et godt lille hus (matr. nr. 29, Ravnholt) på 57,7 m² (10,8 x 5,33 m), med 24,7 m² smedje i den vestlige ende og 33 m² beboelse i østlig ende. Huset var med stråtag og bræddegavle, bindingsværksmure med teglsten, trægulve og trælofter, glasvinduer med små ruder m. m. (bedre end normal standard på den tid).

Og den 13 marts 1867 blev familien så forøget med endnu en datter, Oline Vilhjelmine.

Thomas og Mariane

Den 13 april 1869 fik de en søn, Niels Peter Abraham. Ved hans døb 18 april 1870 var blandt fadderne tjenestepigen Maren Jørgensen, Fillerup. Hun vendte den 1 maj samme år tilbage til Jetsmark sogn, hvor hun kom fra, efter at have arbejdet som "Tyende paa Rathlousdal" i Odder sogn sammen med Thomas' søster.

Mandag d. 17 januar 1870 var svogeren Simon Abrahamsens kone, Ane Marie Simonsen indstævnet til Hads herredskontor til afhøring vedr. tyveri i april måned 1869 af et par blå og hvidstribede bomuldsforklæder fra Jens Thomasen's hus i Torrild. Mistanken var rettet mod hende, da forklæderne var forsvundet efter at hun havde overnattet der, og hun nu var i besiddelse af et par sådanne, som hun dog påstod, at hun havde købt i Århus. Det ser imidlertid ikke ud til at forhøret blev holdt, så anklagen er formodentlig frafaldet.

Ved folketællingen 1870 i Tiset Sogn, Ravnholt by var Thomas opført som: "Husmand og Smed, 32 år". Han boede med kone og 5 børn i huset sammen med Marianes bror Simon Abrahamsen, hans kone og deres 5-årige datter Jørgine Frederikke ! - så der har været trangt i huset (33 m² beboelse !).

Den 22 juni samme år solgte Thomas huset for 450 Rdl med overtagelse straks, til smed Søren Christian Nielsen, dog måtte Thomas blive boende i huset med familien til 1 aug.

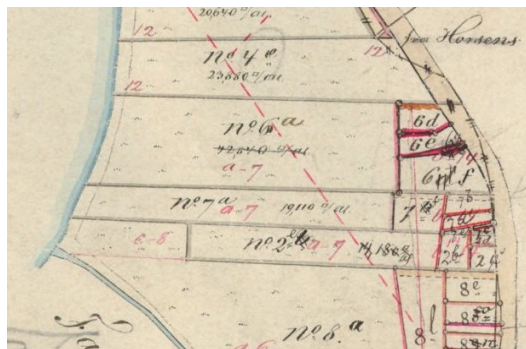
samme år. Og 15 august 1870 er Thomas noteret i kirkebogen for afgang med familie til Blegind, men allerede i september samme år vendte de tilbage til Tiset sogn, så noget må være gået galt i Blegind.

Der er ingen tvivl om at deltagelsen i de mange blodige slag i 1864-krigen har givet de hjemvendte soldater psykiske eftervirkninger for resten af livet. Eftervirkninger, der kunne give sig udslag som depression, migræne, aggressivitet og/eller rastløshed.

Og måske var det eftervirkninger, der påvirkede Thomas' liv i årene efter krigen. Derudover har skandalen med hans faders dom og fængsling, samt svigerindens påståede tyveri af forklæder, sikkert også haft stor indflydelse på ham.

Den 19 juni 1871 købte han af gårdmand Peder Hansen parcellen matr. nr. 2b af Solbjerg Mark med et opført hus for 550 Rdl, ved Horsensvejen tæt på søen (nu Solbjerg Hovedgade nr. 70). Men han har formentlig boet der et stykke tid før, måske fra han kom tilbage fra Blegind.

Købet blev finansieret ved at låne 350 Rdl af en Jørgen Jensen Kaa fra Skanderborg og 100 Rdl af en gårdmand Mikkell Jensen i Krogstrup. Han har altså selv haft 100 Rdl til købet.

Men 21 maj samme år var konen Mariane død på Solbjerg Mark, 36 år gl. Hun blev begravet 26 maj i Tiset kirke (samtidig med at sønnen Andreas Marius blev døbt).

Af skiftet i Hads Herred den 14 juli 1871 fremgår, at der var hus og smedje på parcellen. Formuen var ansat til 600 Rdl, men udgifterne var på 610 Rdl, så boet var fallit og der var ikke noget at arve til børnene. Thomas overtog boet og lovede at betale 6 Rdl i skifteomkostninger. Hans underskrift på skiftedokumentet viser en pæn og letlæselig skrift.

Thomas friede så til Maren Jørgensen i Jetsmark og 22 oktober 1871 blev han gift 2. gang i Jetsmark Kirke: "Enkemand, Smed Thomas Jensen af Solbjerg Mark, Tiset sogn, 34 år og Ugift Maren Jørgensen af Lundergaard, 27 år". Hun rejste så med ham tilbage til Solbjerg.

Men allerede 27 februar 1872 blev huset i Solbjerg solgt til en Knud Jensen, smed fra Dyngby, for 500 Rdl, salget tinglæst 9 marts. Thomas tabte altså 50 Rdl på de 8 måneder, han ejede huset. Og den 22 april rejste familien så til Egå sogn, hvor Thomas skulle være smed i Skæring. Her stødte sønnen Jens til. Han havde været hos farfar'en Jens Thomasen i Torrild, hvor han den 17 april var blevet konfirmeret.

Men også i Skæring gik noget galt, så den 30 maj 1872 rejste Thomas fra Skæring med hustru og 4 børn (Jens, Ole, Oline og Niels Peter) og tog til Jetsmark sogn, hvor de ankom til Kaas den 5 august 1872 (datteren Frederikke fulgte efter i 1874). Allerede 15 september fik de så deres første af en lang række børn på Kaas Hede:

- * Andreas Marius, født 15 september 1872, hjemmedøbt 19 september. Han døde 20 september, 6 dage gl.
- * Jokum Otto, født 9 februar 1874 og døbt 3 maj i Jetsmark kirke.
- * Mariane, født 11 april 1876 og døbt 30 juli i Jetsmark kirke. Hun døde 25 januar 1878, 1¾ år gl. (af Skarlagensfeber).

Det Vendsyssel, som Thomas kom til i 1872, var et område præget af hede, klitter og moser, en forblæst ødemark langt væk fra al ting. I Jetsmark og Aaby sogne var jordene ret sandholdige. De magre jorde gjorde, at landsdelen var et udpræget kvægområde, som de passede godt til.

Limfjorden lå som en stor naturlig barriere mellem Vendsyssel og resten af Jylland, der ikke havde haft fast forbindelse over fjorden, indtil der i 1865 blev bygget en pontonbro. Nærheden til havet, Vesterhavet og Skagerrak, var ensbetydende med, at det altid var et vindomsust område og især vestenvinden har sat sit præg på landsdelen.

Der opstod ofte solhvervs og jævndøgns storme, samtidig med at landsdelen med jævne mellemrum blev ramt af tilfældige storme. Af disse var særlig én meget skadelig for især

den vestlige del af Vendsyssel. Denne storm kaldtes for 'Skai' og beskrives som en tre dage lang nordvestenvind. Denne storm skulle angiveligt forårsage at bladene på træerne blev afsvedet, samt at græsset og sæden blev vissent og gult. Denne vind var ikke kun i stand til at udtørre de højtliggende jorder i den nordlige og vestlige del af området, men også de marker der lå i læ heraf.

I Hvetbo herred var der en del vandløb. Området havde desuden ret dårlige veje, hvilket betød, at området både udadtil og indadtil blev ret isoleret. Det var især om vinteren, de steder hvor der ikke var broer, at vandløbene kunne være problematiske at komme over. Det var dog ikke kun vandløbene, der gjorde det besværligt at rejse. Vejene kunne også skabe deres helt egne problemer, selvom man ikke skulle passere vand. Vejene kunne være opkørte, dårlig vedligeholdte eller i princippet helt forsvundet.

I 1853 stod det øjensynligt så slemt til med vejens tilstand mellem Jetsmark og Saltum, at der blev bragt en efterlysning i Aalborg Stiftstidende d. 26. juni med en meddelelse om, at landevejen var forsvundet nord for Hune. Anmelderen håbede, at en eventuel finder ville aflevere den til Herredsfogeden !

Der var også en del moser i Vendsyssel, både højmoser og lavmoser. De sidste var bl.a. i Hvetbo herred. Moserne spillede ligesom hederne en vigtig rolle for bønderne, da de her havde mulighed for at grave tørv. Tørvne blev brugt til gødning, til at tække tage med og som brændsel. Især mosetørv var rigtig gode som brændsel. Det var en nødvendighed at kunne skaffe tørv, da der stort set ikke var andre muligheder for at skaffe brændsel i et så skovfattigt landskab. Og Lundergårds mose var med til at levere tørv til Hvetbo herred.

Den 28 november 1872 optog Thomas et lån i Hvetbo Spare- og Lånekasse på 100 Rdl, men måtte have husmand Jesper Christensen, Kaas, til at kautionere for sig. Endvidere måtte han sætte sit smedegrej, bord og stole, dragkiste og 2 sengesteder med sengeklæder i pant, som sikkerhed for pengene.

Den 3 juli 1873 forpagtede han af Jesper Christensen 2 jordlodder uden bygninger på Kaas hede, vest for Kaas by, matr. nr. 42 og 43. Forpagtningstiden var på 50 år og afgiften 3 rigsdaler om året. Derefter byggede han et hus på grunden med en smedje, der de første år var gravet ind i en bakke.

Den 2 juni 1877 mødte Thomas op i Hads Herreds ret for at modtage arv efter faderen Jens og morfaderen Andreas Sørensen, samt med et krav på 18,50 Kr som tilgodehavende. Arven viste sig desværre kun at være på 1,69 Kr.

Den 12 august 1877 lavede han en forpagtningskontrakt med en Niels Chr. Madsen, der forpagtede det sydvestre hjørne af Thomas' forpagtede grund (ca. 422 m²) frem til 1923, til en årlig afgift på 1 Kr. Det var åbenbart trange tider, for 20 august samme år lånte han på obligation 100 Kr til 4½ % i rente af Detaillist Christen Sørensen.

Som pant satte han forpagtningsretten og en bygning indrettet til beboelse og smedje, værdisat til 400 Kr; endvidere løsøre:

1 Ambolt, 1 Blæsebælg, 1 Filskrue, 1 Boremaskine, 1 Forhammer, 24 stk Hamre små, 6 Tænger. (Gl. Boremaskine)

+
2 Sengesteder med Sengeklæde, 1 Dragkiste, 1 Bord og 4 Stole, det hele værdisat til 200 Kr.

Og børnemængden fortsatte:

- * Mariane Jørgine Dorthea Kirstine, født 1 januar 1879 og døbt 20 april i Jetsmark kirke.
- * Jensine Kristine, født 28 februar 1881 og døbt 6 juni i Jetsmark kirke.
- * Dødfødt dreng, født 22 februar 1884.
- * Nikolaj Karl Anton, født 26 september 1885 og døbt 1 januar 1886 i Jetsmark kirke.

Ved folketællingen 1880 i Jetsmark Sogn, Kaas by var Thomas opført som: "Huusforpagter og Smed, 42 år".

Han havde da bygget en ny smedje til huset og 21 oktober 1880 blev hans bygninger vurderet i brandforsikring til:

Stuehus og smedje i bindingsværk og stråtag til 600 Kr, samt en tilbygning i vejsten og stråtag til 200 Kr, i alt 800 Kr. Huset med smedje var $18\frac{1}{4}$ Al lang $6\frac{5}{8}$ Al dyb ($11,5 \times 4,2 = 48,3 \text{ m}^2$).

Den 9 marts 1881 aflystes obligationen til Christen Sørensens.

Den 25 maj 1883 kom Thomas ud for ny modgang, da sønnen Jokum Otto døde, 9 år gl.

Den 8 oktober 1884 blev Thomas (47 år gl.), Maren og deres 2 yngste piger fotograferet ved den kendte fotograf i Ålborg, H. Tønnies, (pris 5,80 Kr for et billede).

Det gik åbenbart bedre for ham nu, for 27 marts 1886 indfrie han skadeløshedsbrevet til Jesper Christensen fra 1872 (nu angivet til 200 Kr).

Men så den 19 august 1886 kl. 12 middag nedbrændte deres hus. Af brandforhøret fremgik: Der opstod brand i skorstenen ved køkkenet og den bredte sig til loftet og stråtaget og hele huset nedbrændte, da der ikke fandtes vand i nærheden. Alle murene faldt og kun den nederste del af de 2 skorstene var tilbage. Det meste af indboet blev dog reddet, men i ramponeret stand.

Thomas fortalte ved brandforhøret: "... at han havde været ved at istandsætte en høstle, og kun havde arbejdet lidt, da han det sidste par dage og også den dag havde været ilde tilpas og navnlig lidt af stærk hovedpine. Og han var sikker på at ilden i essen havde været var slukket mindst 2 timer før middag.

Efter at han ved middagstid var gået til bords med sin kone og sine børn for at spise til middag, hørte de en stærk dundrende lyd i huset og så røg uden for vinduerne. Derefter løb Maren og børnene ud af huset, mens Thomas begyndte at redde indboet.

Der brændte også en klædekiste, hvori var Thomas' stadsklæder, foruden en del linned og 1 sæt nyt tøj. Desuden brændte smedebælgen og 4 nye træhjul, som lå på loftet og skulle beslås.

Af en beskrivelse af huset fremgår at: Husets østlige del var indrettet til smedje, denne del af huset var adskilt fra den øvrige del ved en enkeltstens mur af rå sten. Adgang til smedjen var i østre gavl.

Til den øvrige del af huset kom man gennem en dør mod vejen i syd, der førte ind til en gang, hvorfra en dør til højre førte ind i smedjen, mens en dør til venstre førte ind til beboelsen, idet man først kom ind i dagligstuen, hvor fra en dør mod vest førte ind i sovekammeret og mod nord ud i køkkenet; fra køkkenet førte en dør mod vest ud i spisekammeret og en dør mod øst ud til et lille værelse, fra hvilket der mod nord var udgang fra huset.

Huset havde 2 skorstene; den ene ved smedjen, den anden inde i beboelsen; begge var opført af rå sten. I køkkenet var der en lukket skorsten, til hvilken en bilæggerovn, der skulle tjene både til dagligstuens og sovekammerets opvarmning, støttede sig. - Huset var til dels grundmuret og til dels bindingsværk og har været stråtækt. Der var forsvarligt bræddeloft over hele huset, såvel over smedjen som over beboelsen. Skorstenen, der var af rå sten havde haft en revne, uden at de vidste det, hvor igennem gnister fra skorstenen måtte have antændt stråtaget, og Maren oplyste, at hun 3 dage før havde bagt og derved haft ild i bageovnen, der stødte op til den samme skorsten. - Jordlodden var på ca. 2 td. land, der væsentligst blev brugt til kartoffelavl.

Sognefogeden meddelte, at han i mange år havde kendt brandlidte og hans hustru som særdeles flittige og hæderlige folk; Manden var en meget dygtig smed og han anså det for utvivlsomt, at familien måtte lide tab ved den dem overgåede ildebrand, da brandlidtes næring derved blev standset en tid.

Thomas havde sit løsøre forsikret i Brandforsikringsforeningen for Landbeboere i Hjør-

ring Amt ifølge police, dat. 1 juli 1880, for i alt 800 Kr., men nævnte dog, at han for tiden ikke havde haft får eller svin på grunden. Han skyldte intet bort i sit hus, men antog at han til forskellige tilsammen skyldte bort ca. 300 Kr.

Da der ikke under forhøret var fremkommet noget som gav anledning til at antage at der her forelå andet end et rent ulykkestilfælde fremkaldt ved "Husets Skorstens Usoliditet", blev forhøret sluttet.

I 4. kv. 1886 genopbyggede han huset, der nu blev vurderet i brandforsikringen til 1300 Kr, med beskrivelsen: Stuehus og smedje, grundmuret med stråtag, samt et tørvehus i samme materialer til 150 Kr, i alt 1450 Kr.

Fra en opmålingsprotokol 24 marts 1887 vides det at huset med smedje var 11,7 m lang og 7 m bred = 81,2 m² og tørvehuset 5,5 m x 3,9 m = 21,5 m².

Nu var Thomas åbenbart kommet til penge, efter at han havde fået udbetalt forsikringssummen, for den 10 marts 1887 købte han de forpagtede matrikler nr. 42b og 43b for 150 Kr, (tinglæst 30 marts) og samtidig aflystes forpagtningskontrakten på samme.

Og den 16 juni 1887 købte han matr. 23 i Jetsmark sogn for 800 Kr af proprietær Salicath. Matr. nr. 23 var beliggende i Skadebak og havde 3 andre jordlodder: Matr. nr: 112, 114 og 124 under sig. Nr. 114 var et temmelig stort jordstykke, der lå op til Thomas' jord, lige på den anden side af vejen. De 2 andre var også ret store og lå spredt i området.

Samme dag lånte han på en obligation 1.000 Kr af Hvetbo herreds Spare og Lånekasse. Af dokumentet fremgår at han satte matr. nr. 23, 42b og 43b i Jetsmark sogn i pant for lånet.

Den 11 juli samme år emigrerede datteren Frederikke til Dell Rapids, South Dakota med begge sine børn. Formentlig betalte Thomas for hendes billetter. Derovre blev hun i foråret 1888 gift med en svensk immigrant, John Holmgren.

Men nu begyndte det at gå galt igen for Thomas og den 21 november 1889 måtte han erkende gæld til

købmand John Møller i Nørre Sundby på oblig. 700 Kr, med pantsætning af jord, bygninger, avl og afgrøder.

Og ved folketællingen 1890 i Jetsmark Sogn, Kaas by var han opført som: "52 aar, Smed under fattigforsørgelse". Det lyder mærkeligt, når han ejede flere jordlodder? - Om han havde været syg, vides ikke. Men det var dårlige tider for landbruget og mange smede måtte have fattigforsørgelse ved siden af indtjeningen ved faget, for at kunne eksistere.

Den 8 februar 1893 solgte han matr. nr 23 i Jetsmark sogn med underliggende jorder til en Jens Nielsen i Skadebak for 1700 Kr. Det var en god handel, for på de 6 år han havde ejet den, var den steget 900 Kr. Samme dag aflystes obligationen til Spare og Lånekassen (1.000 Kr) og obligationen til John Møller (700 Kr). Så var der betalt ud.

Den 4 marts samme år rejste datteren Oline til Halifax i Canada og videre til Dell Rapids i South Dakota, hvor hun fik arbejde som syerske og mødte svenskeren Andreas Otterberg, som hun blev gift med. Den 7 juni samme år optog Thomas et nyt obligationslån ved Husmandsstandens Kreditforening i Aalborg på 550 Kr, med matr. nr. 42b og 43b pantsat.

29 juni 1896 var pengene brugt op og han måtte atter optage et nyt lån i Spare og Lånekassen på 100 Kr; denne gang måtte en Peder Mortensen fra Mergelsbæk kautionere for ham og atter pantsattes jord, bygninger, avl og afgrøder.

Det ser nu ud til at han ikke kunne leve af sin smedevirksomhed, men måtte tære på sine lån i huset. Den 22 oktober 1896 havde han og Maren sølvbryllup.

Den 16 maj 1898 kom ny modgang, sønnen Nikolaj Karl Anton døde, 12 år gl. og blev begravet på Jetsmark kirkegård den 22 maj.

Ved Ft.1901 boede Thomas stadig på matr. nr. 42 i Kaas (adresse Rødhusvej nr. 104 - hjørnet ved Kaas Hedevej) og var benævnt "Smedemester" med 1 smedesvend.

Thomas og Maren med sønnerne Niels Peter Abraham, Nikolaj og Ole samt døtrene Mariane og Jensine – Formentlig taget ved deres sølvbryllup i 1896. Sønnen Jens var det eneste i Danmark boende barn, der ikke var med. Han havde 2 mdr. før fået barn nr. 3 med sin husholderske uden at være gift med hende og var nok ikke vel set til festen.

Han var nu 63 år og det var vel begrænset, hvor meget smedearbejde han kunne lave. Thomas angav ved Ft. 1901 at der i ægteskabet med Maren Jørgensen var 2 levende og 6? døde børn.

Den 13 marts 1902 måtte Thomas igen låne 250 Kr i Spare- og Lånekassen, denne gang med en Niels Hansen fra Lille Pandrup som kautionist og igen med pantsætning af jord, bygninger, avl og afgrøder. De 50 kroner blev brugt til afbetaling på forrige lån.

Den 11 marts 1902 rejste datteren Mariane til Liverpool, videre til Ellis Island og derfra til Dell Rapids i South Dakota, hvor hun også beskæftigede sig som syerske. Og allerede den 23 juli 1902 blev hun gift med en dansker Rasmus Christensen, der var immigreret til USA i 1893 (måske havde de skrevet sammen inden hun rejste ?).

I Ft.1906 benævntes Thomas: "Huseier, Smed, Alderdoms-understøttet, 68 år". Han havde dog en smedesvend ansat, så der var stadig gang i virksomheden.

Den 11 april 1907 blev bygningerne revurderet i brandforsikringen til: Stuehus og smedje, grundmuret med stråtag til 2.246 Kr, samt et hønsehus i samme materialer til 204 Kr, i alt = 2.450 Kr. Den 21 maj samme år benyttede han lejligheden til at optage nyt Kreditforeningslån på 1.200 Kr. Samme dag indløstes lånet i Sparekassen på 250 Kr og 5 juni betalte han de sidste 50 Kr på lånet, som Peder Mortensen kautionerede for. Endelig den 23 juli samme år betalte han Kreditforeningslånet på 550 Kr. Han betalte således 850 Kr af på gl. gæld og havde så 350 Kr tilbage af det nye lån til at tære på.

I brandforsikringsprotokollen står at han i 1. kv. 1909 udmeldte sig af forsikringen ?

25 september 1909 blev han og Maren igen fotograferet ved H. Tønnies i Ålborg, denne gang var prisen steget til 6,00 Kr for et billede. Ved Ft.1911 boede han alene sammen med Maren og var benævnt "Smedemester".

Fra 1914 kunne veteranerne fra 1864 søge om en "Hædersgave" fra staten, der var på 100 Kr pr. år resten af livet, og den fik han bevilget december 1913. Thomas oplyste da at have modtaget Erindringsmedaljen fra 1876 til de, der havde været aktive deltagere i krigen 1864. Ved ansøgningen svarede han nej til at have være såret eller tilfangetaget under krigen. Og i 1914 fik han 50-års minde-medaljen ved en fest i København for 1864-veteranerne.

Ved tællingen 1916 var han opført som alderdomsunderstøttet smed, 78 år. Der var ikke andre i huset, end en gl. enke som logerende, formentlig noget af Marens familie.

Den 18 juli 1919 var det galt med pengene igen og Thomas lånte da 300 Kr med 2 husjere fra Kaas som kautionister. Ved tællingen 1921 boede han alene med Maren og var opført som smed !

Thomas blev fotograferet med sine medaljer og ved hans og Marens guldbryllup den 22 oktober 1921, hvor der til festen blev skrevet en vise, der beskrev Thomas og Marens liv, fremviste han stolt sine medaljer.

I 1. kv. 1922 var bygningerne igen indmeldt i brandforsikringen og nu blev de vurderet til: Stuehus og smedje, grundmuret med stråtag, til 5.300 Kr, samt en stald i samme materialer til 900 Kr, i alt 6.200 Kr. Den 26 juli 1922 fyldte han 85 år.

Den 25 september samme år indløste Thomas lånet på 300 Kr uden at optage nyt lån.

25 marts 1924 solgte han grund, hus og udhus med 15 høns til datteren Jensine i forbindelse med en aftægtskontrakt, hvoraf fremgår, at Thomas og Maren skulle råde over dagligstue og sovekammer som aftægtsbolig. Der medfulgte alt bohav og løsøre, derunder 15 Høns. Jensine skulle levere dem "*Pleje og Pasning, forsvarligt, omhyggeligt og godt, i Sygdoms og Alderdomstilfælde*", men var ikke pligtig at bekoste deres begravelse til sin tid.

Aftægten blev ansat til 280 Kr pr. år og på 15 års sigt blev det til 4.200 Kr. Da hun også overtog restgælden i Kreditforeningen på 1.200 Kr, blev købesummen ansat til 5.400 Kr, fordelt på ejendommen til 4.000 Kr og løsøret til 1.400 Kr.

Man må formode at smedjen da var omdannet til beboelse, ellers har der kun været et lille kammer til Jensine og hendes børn.

Thomas døde 12 april 1925 i Kaas og blev begravet på Jetsmark kirkegård 18 april, indskrevet i kirkebogen som "*Aldersrentenyder, 87 år gl.*" - en høj alder for en smed. Og han levede endda 9 år længere end sin ældste søn.

I Vendsyssel Tidende var der den 14 april 1925 denne nekrolog:

"En af Veteranerne, Smed Ths. Jensen, Kaas, er fornylig afgaaet ved Døden, omtrent 88 Aar gl. Ths. Jensen er født i Aarhuseggen, men blev for nogle og halvtreds Aar siden gift med Pigen Maren Jørgensen i Jetsmark og har siden boet her i Sognet.

I over 50 Aar arbejdede han i sin Smedie, der de første Aar var gravet ind i en Bakke i Kaas. Saa fik han en rigtig Smedie, og han fik meget at bestille. Det viste sig, at han var en sjælden dygtig Haandværker og fik Kunder i flere Miles Omkreds. Særlig er han bleven kendt for sine gode Tørvespader samt for de mange Gravstakitter, han har leveret i vid Omkreds.

Afdøde er Veteran fra Krigen 1864. Han var Underkorporal ved 9. Regiment og deltog i de store Slag ved Dannevirke, Oversø, Dybbøl og Fredericia. Ved Dybbølslaget blev 4 af hans Sidemænd paa Valpladsen, og han selv fik et Ar mellem Øjnene. En brav og dygtig Haandværker er gaaet bort".

Ved folketællingen 5 november 1925 var Maren Jørgensen flyttet sammen med datteren Jensine, der var enke og havde overtaget huset. Maren døde 23 december 1926 i Kaas Hede og blev begravet 30 december, 82 år gl., ligeledes på Jetsmark kirkegård.

Hun havde været en både hårdfør og slidsom kone. I visen fra guldbrylluppet står at hun trak blæsebælgen til smedeessen; kunne slå med forhammeren; røgtede høns, ænder, geder og får; når det kneb med økonomien arbejdede hun i mosen eller marken. Og på sine gamle dage solgte hun høns og ænder på torvet.

Der findes ingen skifteopgørelse efter Thomas og Maren, men i Hvetbo Herreds Dødsanmeldelses-protokol 1903-1935 står der:

"12/4-1925 - Anmeldt 13/4 af Ungkarl Christian Eriksen, Kaas (søn af Jensine) - Thomas Jensen, Aftægtsmand af Kaas, 87 Aar - Efterlod intet".

"23/12-1926 – Anmeldt 24/12 ved Henry Eriksen, Kaas (søn af Jensine) – Maren Jensen, Aftægtsenke efter Smed Thomas Jensen i Kaas, 82 Aar – Efterlod intet".

Når man læser om de mange problemer og strabadser Thomas har været udsat for, kan man ikke andet end føle sympati og beundre ham for hans evne til at komme igennem dem, og etablere et godt og trygt hjem for hans kone og børn.

Og især når man går rundt i mellem de gamle skanser ved Dybbøl, må man beundre de danske soldater for deres mod til at tage kampen op mod Europa's dengang stærkeste militærmagt. Det er uforståeligt at man dengang skammede sig over deres indsats. Men heldigvis blev de da senere belønnet for indsatsen:

Thomas' medaljer:

Medalje slået for 50-års festen for 1864-veteraner. (Chr. 9. portræt på forsiden).

Erindringsmedaljen givet til 1864-veteranerne (uddelt fra 1877).

8. Brigades bemanning 1/2-1864:

8. Brigade (9. + 20. Regiment) - I alt mandskab under gevær pr. 1/2-1864: 3.280 mand

20. Regiment: 1. Batallion (1.+2.+5.+6. Kompagni) og 2. Batallion (3.+4.+7.+8. Kompagni):

Officerer: 37, Underofficerer: 45, Underkorporaler: 148, heraf 34 med korporalsaf lønning, Menige: 1.393, heraf 16 pionerer og 16 ambulancesoldater. I alt: 1.623

9. Regiment: 1. Batallion (1.+2.+5.+6. Kompagni) og 2. Batallion (3.+4.+7.+8. Kompagni):

Officerer: 36, Underofficerer: 47, Spillemænd: 16, Underkorporaler: 195, heraf 34 med korporalsaf lønning, Menige: 1.363, heraf 16 pionerer og 16 ambulancesoldater.

I alt: 1.657 - På grund af tab ved tidligere træninger var brigaden noget reduceret ved slaget ved Dybbøl den 18 april.

Underkorporal af infanteriet, malet af Otto Bache 1864:

9. Regiment, 2. Batallion, 4. Kompagni **(Thomas Jensen's kompagni):**

Kompagnikommandør: Kaptajn H.C.J. Koss, Premierløjtnant J.A.T. Wilstrup, Sekondløjtnant H.C. Saande, Sekondløjtnant J.C.N. Alpen, 6 underofficerer, 2 spillemænd, 3 midlertidige korporaler, 17 **underkorporaler** og 174 menige. - I alt 206 mand, inddelt i 4 delinger.

Abraham Jørgensen og Frideriche Espensdatter

Mariane Abrahamsen var født 3 maj 1835 i Odder by, som datter af daglejer Abraham Jørgensen og Frideriche Espensdatter. Abraham var født i Gylling sogn i 1793 som søn af skræder Jørgen Juulsen og Anna Abrahamsen. Han arbejdede som tjenestekarl og senere som daglejer forskellige steder i Odder sogn.

Den 2 august 1821 blev han gift med Frideriche Espensdatter, "Tjenestepige af Ondrup". Frideriche var født i 1801 i Ørting sogn som datter af hjulmand, husmand Espen Jørgensen og Maren Pedersdatter.

De fik 8 børn, 4 drenge: Jørgen, Christian, Niels og Simon (født 23 september 1839) og 4 piger: Mariane (død 1831), Mariane (født 3 maj 1835), Christiane Ingeborg og Johanne Kirstine.

Abraham Jørgensen var så afgjort familiens sorte får. Den 8/12-1824 fik han bøde på 1 Rdl sølv for ikke at have afleveret "Permissionspas" fra 1ste Jyske Infanterie Regiment til lægdsmanden i Gylling.

Den 20/4-1833 fik han fængsel på vand og brød i 3 gange 5 dage for at tvinge sønnen Jørgen til at betle i Ingerslev.

Den 11/7-1840 fik han fængsel på vand og brød i 4 gange 5 dage for tyveri af en messing håndkjedel.

Den 6/12-1841 idømtes han 1 år i Viborg Tugt- og Forbedringshuus for sammen med en Hans Hendrik Kiim at have stjålet en jerngryde med hank. Straffen, der synes meget hård for så lille en forseelse, skal nok ses ud fra at det var 3. gang han dømtes i retten.

Ved en større retssag ved Ekstraretten i Odder den 2/8-1843 med 16 personer på anklagebænken, anklaget for tyverier, hæleri og medviden til samme, idømtes han og den ældste søn, Jørgen Abrahamsen, fæstningsarbejde i 8 år. Endvidere skulle de i fællesskab betale 87 Rdl i erstatning til 3 gårdmænd for stjålne varer.

Begge havde deltaget i indbrudstyveri og stjålet en del forskellige ting, heriblandt mad, og en del klædningsstykker. Abraham blev endvidere dømt for hæleri, da han havde deltaget i slagting og flåning af 2 stjålne heste. Ved en Højesteretsdom af 23 april 1844 blev straffen stadfæstet.

Konen Frideriche idømtes fængsel på vand og brød i 5 dage for "Hælerie og Tyve medviderie", og sønnen Christian Abrahamsen fængsel på vand og brød i 2 gange 5 dage for samme forseelse.

Abraham og sønnen Jørgen blev 12 maj 1844 indsat i Stokhuset i København, hvor de værste mandlige forbrydere blev indsat. Ved indsættelsen blev Abraham i Stokhusets Signalementsprotokol beskrevet således: "Ærlig Slave nr. 1647 - 51 Aar gl., lille af vækst (61 tommer), proportional legemsbygning, graat Haar, Blaa Øjne. Har Huller til Ringe i Ørerne. Venstre Haandled har været brækket".

De indsatte i Stokhuset blev kaldt slaver og blev, i lænker og med militære vagter, udlejet som arbejdskraft til byens borgere, og bl. a. af Københavns Magistrat brugt som gratis arbejdskraft i forbindelse med gaderenovation m.m. Hensigten var, at de indsatte med deres arbejde kunne betale for straffeanstaltens drift. Arbejdet var hårdt, mens mad, tøj og opvarmning var sparsom.

Fængslet havde sit navn efter de stokke, hvori fangerne var fastlåste i cellerne om natten. Stokkene bestod af 2 sammenlåste kraftige træstykker med huller (halvt hul i hver).

Ved folketællingen 1845 var Abraham opført i Slaveriet, Østervold Stokhusbygninger, København, som "Slave, 52 år" sammen med sønnen Jørgen.

Frideriche (og 4 af hendes børn) var havnet i Odder Fattighus, opført som "Inderste og Almissemlem, 43 Aar".

Den 2 november 1848 døde Frideriche af Vattersot, 47 år gl. og i Odder kirkebog står da bemærkningen: "Afdøde Kones Mand er for tiden i Slaveriet". Efter Frideriches død blev børnene spredt ud på gårde og husmænd rundt om i sognet, som plejebørn, almisselemmer eller tjenestefolk.

Ved folketællingen 1850 var Abraham også opført i Slaveriet, Østervold Stokhusbygninger, København, som "Slave, 59 år" sammen med sønnen Jørgen. Abraham blev løsladt

12 maj 1852. Den 21 oktober samme år døde han i Odder, 59 år gl., af Brystsvagthed (eftervirkning af hans fængselsophold ?). I kirkebogen er noteret "Fattiglem af Odder Fattighuus".

Ved Ft. 1845 boede Mariane (10 år gl.) med sin mor og søskende på Odder Fattighus, da Abraham var sat i Stokhuset. Ved Ft. 1850 var hun tjenestepige på en gård i Odder. Februar 1854 var hun, ved en barnedåb, benævnt tjenestepige på godset Lethenborg.

Jørgen Christian Nicolaisen og Mariane Hansdatter

Maren Jørgensen var født 7 februar 1844 i Kaas, som datter af husfæster og daglejer Jørgen Christian Nicolaisen og Mariane Hansdatter i Kaas Hede. Faderen var født ca. 1803 og moderen var også født ca. 1803 i Vust sogn, Thisted amt.

Maren blev konfirmeret i Jetsmark kirke den 1. søndag efter Påske 1858 og tjente da på Gammelgaard. November 1862 rejste hun (18 år gl.) ud af Jetsmark sogn. Hun tilgik Odder sogn (fra Gjeding sogn) november 1868 (24 år gl.) som tjenestepige ved Rathlousdal gods i Odder sogn (sammen med Mette Marie Jensen, Thomas' søster). Efter at have tjent der i 1½ år vendte hun hjem til faderen i Kaas i maj 1870. Og oktober 1871 blev hun så gift med Thomas. Så hun må have gjort et godt indtryk, da hun var i Odder.

Faderen Jørgen døde i Kaas 16 maj 1875 og moderen samme sted 6 januar 1878.

Historiske begivenheder i datiden:

- 1825 Mænd kan sværge sig fri i faderskabssager
- 1828 Slægtsnavne påbydes
- 1832 Forordning om Skudsmålsbøger for tyende indføres
- 1839 **Christan 8.** bliver konge
- 1841 Sogneråd indføres
- 1844 4. Matrikulering af jordlodder
- 1848 **Frederik 7.** bliver konge
- 1848-50 1. Slesviske krig
- 1848 Almindelig værnepligt og pressefrihed indføres
- 1849 Grundloven underskrives og første valg til Folketing og Landsting
- 1850 Kaffedrikning bliver almindeligt (for bedrestillede)
- 1851 Konsumtionsafgift på indenlandske varer afskaffes
Borgerlig vielse indføres
- 1857 Arvelov - Mænd og kvinder ligestilles
- 1863 **Christian 9.** bliver konge
- 1864 2. Slesviske krig - Slesvig, Holsten og Lauenborg afstås
- 1866 Det Danske hedeselskab oprettes
- 1873 Rigsdaler, Mark og Skilling afløses af Kroner og Ører
- 1875 Latinsk skrift indføres i stedet for Gotisk
- 1876 Erindringsmedaljen for deltagelse i krigen 1864 slås og uddeles fra 1877
- 1890 Arbejdernes 1. maj starter
- 1891 Aldersrenten (en slags folkepension) indføres
- 1906 **Frederik 8.** bliver konge
Ellehammer flyver (første i Europa)
- 1908 Kvinder får kommunal valgret
- 1912 **Christian 10.** bliver konge
Metersystemet indføres
- 1914 50-års fest for 1864-veteranerne, samt hædersgave på 100 kr om året
- 1915 Kvinder får fuld valgret
- 1917 De Vestindiske Øer sælges til USA
- 1919 8-timers arbejdsdag indføres
- 1920 Genforening med Sønderjylland
- 1924 Kommunale folkeregistre oprettes

BEGÆRING

om den Deltagerne i Kampen for Fædrelandet i Aaret 1864 tilstaaede livsvarige aarlige
Hædersgave af 100 Kr.

NB. Som Betingelse for at kunne komme i Betragtning skal vedkommende i Aaret 1864 have staaet ved en til den danske Hær hørende Afdeling (Institution), medens denne var paa Krigsfod eller have gjort Tjeneste om Bord i et til Krigen udrustet Skib.

1. a. Hvad er Deres fulde Navn? b. Hvilken er Deres nuværende Stilling?	Thomas Jensen Smed.
2. Hvilket Navn havde De som Soldat? (Bynavn.)	Jensen
3. Hvilken Dag, hvilket Aar og hvor er De født? (Sogn og By.)	Født 26 Juli. 1839. Torrild. Logemo og By
4. Hvilken er Deres nuværende Adresse?	Smed Thomas Jensen. Haas-gr. Haas. St. no. Høbybro Bøthøns
5. Paa hvilken Amtstue, Toldkasse eller Posthus ønsker De Hædersgaven anvist til Udbetaling? I København udbetales Hædersgaven ved Finansministeriets 3. Departements Kasse (Børsbygningen.)	
6. Ved hvilken Afdeling at Hæren stod De under Krigen 1864 (Overkommando, Korps, Division, Brigade, Regiment, Bataillon, Intendantur, Detachement, Depot, Magasin, Park, Lazaret, Pladskommandantskab)? Tillige Kompagni, Batteri, Eskadron, eller anden Underafdeling, Nr. i denne maa nøjagtig opgives.	1de Batalion. 4 Kompagni. nr. 219
7. Har De været Militærarbejder, naar og hvor mødte De efter Indkaldelse; hvis De var Oppasser opgives Navnet paa den Officer, hos hvem De var ansat.	
8. Naar og hvor mødte De som Rekrut?	i Rensborg
9. Hvad hed det Skib, paa hvilket De gjorde Tjeneste under Krigen, og hvad var Deres Nr. om Bord?	
10. a. Har De Erindringsmedaillen for Deltagelse i Krigen 1864? (Medaillebrevet vedlægges.) Medaillen maa ikke indsendes. b. Hvor havde De Bopæl, da De søgte om Erindringsmedaillen 1864? (Amt, Herred, Sogn, By.)	Ja Hjørring. Amt Høstbo Herred. Jøtsmark- Logn. Haas By
11. a. Blev De saaret i Krigen? b. Blev De indlagt paa Lazaret? I saa Fald paa hvilket? og naar?	Nei Nei
12. a. Har De Pension eller Invalideforsørgelse? b. Hvilket Bogstav og Nr. staar der paa Deres Pensjonskort?	Nei

Haas den 1de November 1913.

(Egenhændig Underskrift) Smed Thomas Jensen

VEJLEDNING. Ovenstaaende Skema maa saa fuldstændig og nøjagtig som muligt udfyldes.

Ethvert Spørgsmaal maa besvares.

Har De forandret Navn, siden De søgte om Erindringsmedaillen, maa De i Rubrik 1 under Deres nuhavende Navn anføre Deres tidligere.

Naar Skemaet er nøjagtig udfyldt, indsendes det til Finansministeriets 3. Departement, Slotsholmsgade 10, København.

NB. Hvis De er i Besiddelse af „Militærpapirer“, Afregningsbog, Medaillebrev o. l., maa saadant vedlægges. Vedkommende vil erholde skriftlig Meddelelse om Udfaldet af Begæringen.

Finansministeriets

Journal P.V. Nr. 699

VV

11 DEC 1913

Guldbryllupsvisen 1921 – Thomas og Maren:

Mel.: *At køre Vatten, at køre Ved.*

For femti Aar siden, var der Fest;
da Thomas havde sagt sit »Amen«
til Maren, for at gaa til en Præst
og bede ham at slaa dem sammen.
De byggede et lille Hus i Kaas.
ej meget langt fra den jyske Aas
I Ungdoms Tid,
trods Slæb og Slid,
Der leved' De i Fryd og Gammen.

Ja Thomas smedede Dag for Dag,
Hans Ry fløj over Land og Vove.
Saa mangen Hest og Øg, og brunstig Plag,
fik nye Sko paa haarde Hove.
Han samled' Vognens Hjul, med stærken Ring,
og Skovl og Spade, med et sirlig Sving,
Af Jernet raat.
Han laved' flot,
de gode stærke jyske Plove.

I Slidet Maren var med hver Dag,
trak Bælgen op saa Essen flammer.
Og kneb det, kunde hun slaa et Slag
paa Jernet med den store Hammer.
Hun passed' Hjemmet, laved' Kaffetaar,
og røgtet Høns og Ænder, Ged og Faar.
Ja, kneb det haardt,
så drog hun bort,
og sled i Mosen, Mark og Enge.

En Børneflokk voksed' op saa stor,
jeg tror saagar, en tretten fjorten.
Og alle elsked' de Far og Mor.
De var for dem jo alt paa Jorden
De rejste ud og drog mod Øst og Vest,
Men Hjemmet det var dog allerbedst.
Thi Tankens Spil,
drog ofte til
det lille Hus i Kaas paa Heden.

I Hjemmet ene, nu Parret gaar,
og Tidens Tand har Ryggen bøjet.
Trods Slid og Sygdom og graanet Haar,
De har dog Ungdomsblink i Øjet.
I Smedien sysler Thomas, Dagen lang,
med Skovl og Spade og med Fil og Tang.
Og Maren staar,
i Vinter, Vaar,
paa Torv, og sælger Høns og Ænder.

Nu stævnes atter til Bryllupsfest,
Guldbryllupsdagen er oprunden.
I kæmped' fremad, trods Storm og Blæst.
Ved Sammenhold blev Lykken funden.
Og nu vi ønsker Jer, af Hjertens Grund,
al Lykke, indtil Livets sidste Stund.
Vi raaber her,
fra fjern og nær:
ET LEVE FOR GULDBRUEPARRET!

A. J.

Skøde og Aftægtskontrakt 1924 i Kaas:

Stempel 40 Kr. 30 Øre. SKØDE og AFTÆGTSKONTRAKT.

Undertegnede Smed Thomas Jensen af Kaas skøder og til fuldkommen ejendom overdrager herved til min Datter Enke Jensine Eriksen født Jensen af Kaas min Ejendom: Matr. nr. 42 b, af Jetsmark Sogns sydl. Del Hartkorn 0¼ Alb, matr. nr. 43 b, lbid. 1 Alb. med paastaaende Bygninger, med mur og nagelfaste Genstande. Endvidere medfølger alt vort Bohave og Løsøre, derunder 15 Høns Overtagelse sker straks og Køberinden udreder fra og med 1. April d. A. at regne, alle af det solgte gaaende Skatter og Afgifter. - Uden Udgift for Sælgeren overtager Køberinden den i det solgte indestaaende Pantegæld til Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Jylland med solidarisk Ansvar stor 1200 Kr. De skete Afdrag her paa og Andelen i Kreditforeningens Fonds kommer Køberinden til Gode og udereder hun alle fremtidige Ydelser heraf, men ny Obligation er ikke udstedt.

Køberinden er bekendt med en paa Ejendommen hæftende Forpagtningskontrakt, der efter sit Indhold er udløben 1. Maj, 1923. Endvidere forpligter Køberinden herved sig og efterfølgende Ejere af det her solgte til at yde mig Thomas Jensen og min Hustru Maren .f. Jørgensen, saa længe en af os er i Live, følgende Aftægt:

1. Det nuværende Sovekammer og Dagligstue i Huset forbeholdes som Aftægtsbolig med deri værende Kogekakkelovn. De deri nuværende Møbler og løsøre forbeholder Aftægtsfolkene sig frit Brugen af i deres Livstid. Boligen vedligeholder Yderen, baade Ind og udvendig og har Aftægtsfolkene Ret til at have boende hos sig hvem de vil, de har fri Adgang overalt paa Ejendommen, og fri Adgang til og fra, samt Ret til Medafbenyttelse af Brønden, samt Ret til Husrum til deres Ildebrændsel den Yderen paa Anfordring indbærer i Boligen.

2. I denne Bolig leverer Yderen dem Pleje og Pasning, forsvarligt, omhyggeligt og godt, i Sygdoms og Alderdoms tilfælde, men hun er ikke pligtig at bekoste deres begravelse i sin tid.

3. I Søgsmålstilfælde vedtages Retsplejelovens Kap. 41.4. Paa tro og love erklæres at Aftægtens højeste aarlige Værdi er 280 Kr. Dens Kapitalværdi er altsaa 4200 Kr. Til Sikkerhed for aftægtens skadesløse Udredelse gives herved oprykkende Pant i alt det solgte - eventuelt Assurancesummerne for Bygningerne. - næst fornævnte Kreditforeningslaan. Det tilføjes at Køberinden ikke maa sælge den her solgte Ejendom uden Aftægtsfolkernes Samtykke, hvilken Bestemmelse er at opfatte som et Vilkaar i Aftægtskontrakten og i Handelen. Købesummen bliver herefter Kreditforeningsskøden 1200 Kr. tillagt Aftægtens Kapitalværdi 4200 Kr. 5400 Kr. heraf regnes paa Tro og Love den faste EjenDom til 4000 kr. og løsøret til 1400 Kr. - Aftægten skal kunne udslettes alene ved forvisning af Dødsattester . Køberinden betaler alene Papirspengene.

Kaas, den 25 marts 1924. *Thomas Jensen Jensine Eriksen*. Til Vitterlighed om Underskrift og rette Dato. *Christen Andersen Christian Hansen*
Reg. Nr. 233 v/5. Alm. Vurd. Vurderingssum til Ejendomsskyld 3000 Kr. Ingen Restancer af Amtstueskatter. Hjørring Amtstue, den 31 Marts 1924. *Poulsen*
Læst tillige som Pantebrev for Aftægten ... 4. April 1924. ... Nr. 24 Fol. 86 BAY

Paat. d 20/8-1926 Aftægten for Ths. Jensens xxx Aflæst. s.V. (21-393)

L 30 - Aftægten afløst 27/4-1928 N 234 C-471

Huset i Ravnholt 1867-70:

Århus Branddirektorat Opmålingsprotokol 1859-1870:

Thiset Sogn, Raunholt Bye.

Forsikr. N° 167 – Smed Thomas Jensen – Brandforsikringssum af alle bygninger: 235 Rd Stuehuus – L: 7½, B: 8½ – (63,75) > 134 □alen (1 □alen = 0,394 m² =>52,8 m²)

Smedie – L: 8¼, B: 8½ – (70,13) > " "

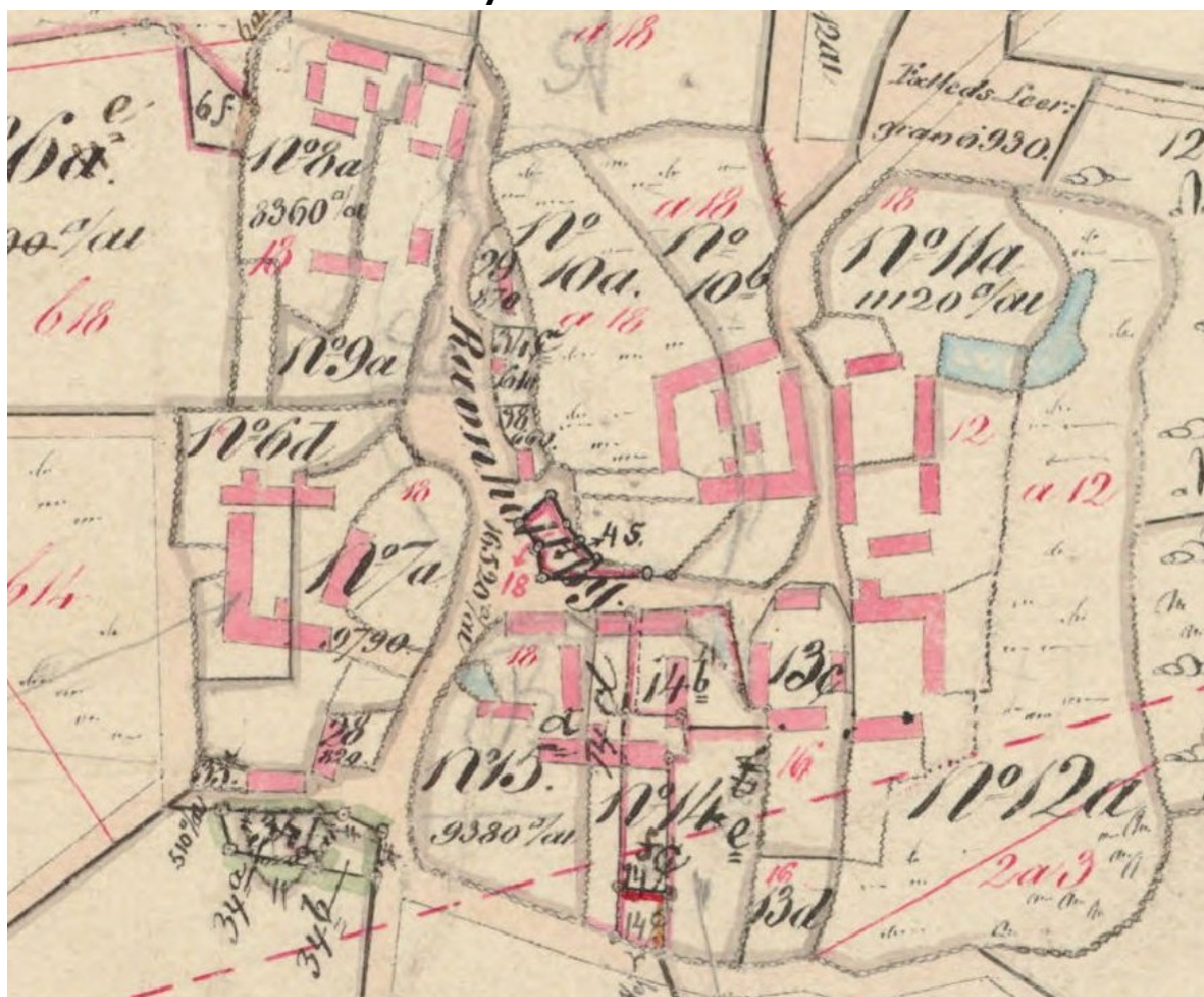
Data sendt til Amtstuen 5 Octbr. 1869.

Matr. Nr. 29, Ravnholt. Kildegårdsvej 3, Ravnholt. Sådan har huset formentlig set ud i 1870 (billede fra ca. 1900):

Taksationen siger: 3 fag til smedje, 1 fag til gang, skorsten og køkken samt 3 fag til beboelse. Gavlen mod vejen er mod vest, så det er her, der har været smedje, hvilket skorstenens placering også tyder på. Porten til smedjen har formentlig været i hjørnet, hvor der nu er 2 vinduer og hjørnestolpen har været lige til venstre for yderste vindue.

Matrikelkort over Ravnholt by 1859-95:

Thomas Jensens smedjer:

Hylke: Lethenborg ligger 7,5 km nordøst for Hovedgård, umiddelbart vest for landevejen Horsens-Århus med hovedgården i Hylke sogn og marker i både Hvilsted og Fruering sogne.

Lethenborg er dannet i 1830 af Peter Herschend til Herschends-gave. Den er dannet af flere gårde, der er sammenlagt (Lethenborg + en gård i Hvolbæk og i 1836 Røjgård i Hvilsted) og udgjorde i 1845 i alt 29 tdr. hartkorn.

Torrild:

Bysmedjen har ligget som angivet på kortet (matr. nr. 64, Torrild by), med beboelseshus ved siden af.

Kaas Hede:

Kaas er beliggende i Jetsmark sogn, syd for Pandrup og lidt øst for Moseby. Kaas Hede er beliggende syd for Skadebæk

